

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ В ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ

Буда Володимир Андрійович

кандидат філологічних наук, доцент, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, wolod.mir@i.ua

Останнім часом у шкільній практиці усе більше уваги приділяється інтерактивним методам навчання. Варто зауважити, що при цих видах робіт не обов'язково використовувати на уроках сучасні комп'ютерні технології. Отже, ці методи можуть використовувати вчителі й учні, які не забезпечені сучасними гаджетами чи не мають надійного доступу до інтернету, адже головним тут є «організація навчання, що забезпечує здобуття знань засобами спільної діяльності через діалог, полілог учнів між собою і вчителем» [2, с. 7]. Навпаки, на нашу думку, надмірне використання сучасних технічних засобів лише послабить вербальну комунікацію між учасниками навчального процесу. Звичайно, можливості гаджетів варто активно використовувати при підготовці до заняття як джерела інформації.

Актуальними є ці методи при вивченні української мови і літератури, зарубіжної літератури. Доктор педагогічних наук О. Горошкіна вважає: «Узагальнюючи студії з цієї проблематики, стверджуємо, що інтерактивні методи на уроках української мови – це способи міжособистісної взаємодії суб'єктів навчання в режимі вчитель – учень, учень – вчитель, учень – учень, що забезпечують ефективну реалізацію мети й завдань уроку, мають значний комунікативний, соціокультурний і виховний потенціал» [2, с. 7]. Це не означає, що вчителі мають відмовлятися від класичних методик подання нового матеріалу й оцінювання знань учнів, бо не варто увесь навчальний процес перетворювати у «шоу».

При використанні інтерактивних методів навчання ведеться не у режимі монологічного мовлення, а діалогічного чи полілогічного – у риторичі таке мистецтво суперечки називається еристикою. Це складніший тип спілкування, адже учасники дискусій можуть мати різні погляди на ту чи іншу проблему, а у результаті бажано дійти згоди і знайти прийнятне розв'язання проблеми.

На нашу думку, інтерактивні методики варто активно використовувати на уроках зв'язного мовлення. Учитель має добре продумати тему дискусії, визначити основні проблеми і, що найважливіше, сам повинен орієнтуватись у питаннях, які виносяться на обговорення. Вважаємо, що учням, особливо у старших класах, варто пропонувати для дискусій проблеми, які є актуальними у конкретний час. Слушною тут видається думка Н. Голуб: «Усі наявні орієнтири сучасної освіти сходяться в одному: загальноосвітня школа має готувати не всезнайку, а людину, обізнану з укладом свого суспільства, механізмів, що в ньому діють, людину, що бачить своє місце в цьому суспільстві й готова жити і взаємодіяти в ньому» [1, с. 3].

Для прикладу, запропонуємо кілька інтерактивних методів, які можна використати у 9 класі на уроці зв'язного мовлення (*коротке повідомлення (на основі кількох джерел) у публіцистичному стилі на морально-етичну або суспільну тему*). Вважаємо, що у цьому віці діти вже є досить дорослими, аби обговорити проблему укомплектування української армії: служба за контрактом чи за призовом. Враховуючи, що 20% військовослужбовців у нашому війську є жінки, дискусія буде актуальною і для дівчат. Звичайно, що тему варто повідомити наперед, аби учні вивчили питання.

Метод «Займи особисту позицію» – виробляє в учнів уміння відстоювати свою позицію і, одночасно, об'єктивно оцінювати аргументи протилежної сторони. Школярі самостійно діляться на 2 групи: ті, хто за професійну армію, і ті, хто за армію, що складається з призовників. Від кожної групи виступає кілька спікерів, які висловлюють свої аргументи і контраргументи. У процесі обговорення учні можуть переходити з групи у групу.

Метод «Так» і «Ні» – стимулює мислення учнів, змушує їх індивідуально приймати рішення і обґрунтовувати свою позицію.

Клас ділиться на групки по 6 людей, кожному учаснику видаються картки «Так» і «Ні». Перша команда займає місце перед класом і отримує від ведучого, як правило, 3 твердження. Наприклад: 1. Українська армія має бути професійною. 2. Усі чоловіки повинні пройти військову підготовку. 3. Жінки мають право служити у війську на бойових посадах. Учні самостійно визначаються з кожного твердження, піднімаючи ту чи іншу картку. Кожен з них має захистити свій погляд на проблему. Далі працює наступна група, аналізуючи інші твердження з теми.

Метод «Акваріум» – удосконалює навички роботи у групі, виробляє вміння слухати своїх колег, опонувати їм і приходити до спільного рішення. Учитель розподіляє школярів на кілька груп, кожна з яких за чергою займає місце у центрі класу («Акваріумі»). У групах школярі обговорюють проблему, яку їм пропонує ведучий, (у нашій ситуації про принципи побудови війська), приходять до спільного висновку й оголошують його перед класом.

Можна використати й метод «Чотири кути», який теж виробляє вміння приймати самостійне рішення і працювати у групі.

Вважаємо, що інтерактивні методи навчання на уроках розвитку зв'язного мовлення є хорошим засобом творення інформаційно-комунікативного середовища.

Список використаних джерел

1. Голуб Н. Б. Діалогізація процесу навчання української мови учнів основної школи. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Психологія і педагогіка.* 2014. Вип. 29. С. 3–8.
2. Горошкіна О. Особливості використання інтерактивних методів на уроках української мови. *Українська мова і література в школі.* 2013. № 3. С. 7–10.